

Lovtidende A

Bekendtgørelse om tilskud til pleje af græs- og naturarealer

I medfør af § 2, stk. 1 og 4, § 4, § 13 og § 19, stk. 1 og 2, i lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. fastsættes efter bemyndigelse:

Kapitel 1

Ordningens anvendelsesområde og definitioner

§ 1. Der kan ydes tilskud til pleje af græs- og naturarealer, for hvilke biotopforholdene og biodiversiteten ønskes beskyttet og forbedret med henblik på at bidrage til at standse og vende biodiversitetstab ved at bevare levesteder og landskaber.

Stk. 2. Der ydes desuden tillæg for naturværdi, jf. kapitel 5.

§ 2. I denne bekendtgørelse forstås ved:

- 1) Ansøgningsår: Det kalenderår, der ligger forud for tilsagnsperiodens start.
- 2) Ansøgt areal: Areal, for hvilket der er ansøgt om tilsagn om tilskud i medfør af denne bekendtgørelse.
- 3) Erhverver: En fysisk eller juridisk person, som overtager det økonomiske ansvar for driften af et eller flere arealer fra en anden fysisk eller juridisk person ved køb, forpagtning, ophør af forpagtning eller en tilsvarende form for erhvervelse.
- 4) Frist for indgivelse af fællesskema: Den frist for indgivelse af fællesskema, der er fastsat i den for det pågældende kalenderår gældende bekendtgørelse om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv.
- 5) Frist for indgivelse af ændringer til fællesskema: Den frist for indgivelse af ændringer til fællesskema, der er fastsat i den for det pågældende kalenderår gældende bekendtgørelse om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv.
- 6) Godkendt tilsagnsareal: Areal, der for det pågældende tilsagnsår er omfattet af tilsagn om tilskud under samme tilskudskategori, og for hvilket kriterierne for tilskudsberettigelse er opfyldt.
- 7) Grundbetaling: Grundlæggende indkomststøtte med henblik på bæredygtighed, som omhandlet i artikel 21 og 22 i forordning (EU) 2021/2115.
- 8) HNV: HNV står for "Høj Naturværdi" og HNV-kortet viser scoren for naturværdier på alle lysåbne arealer på en skala fra 0 - 13 point. En høj HNV-score er udtryk for høj naturværdi på arealet.
- 9) IMK: Ministeriet for Grøn Treparts Internet Markkort.
- 10) Kortportal: Styrelsens kortportal www.kort.lbst.dk, jf. bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort.
- 11) Lavbundsprojekt: Lavbundsprojekt, for hvilket der i medfør af lov om Landdistriktsfonden, lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v., bekendtgørelse nr. 50 af 15. januar 2021 om udtagning af kulstofrige lavbundsjorder med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klima-lavbundsprojekter) eller bekendtgørelse nr. 211 af 8. februar 2022 om udtagning af kulstofrige lavbundsjorder med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klima-lavbundsprojekter) er givet tilsagn om tilskud til etableringen med betingelse om, at der tinglyses servitut om permanent ekstensivering.
- 12) Mark: Et sammenhængende jordstykke, der er beliggende inden for den samme markblok, og som i tilsagnsskema anmeldes med et marknummer, og et sammenhængende jordstykke, der er beliggende inden for den samme markblok, og som i fællesskema anmeldes med et marknummer og en afgrødekode.
- 13) Markblok: En geografisk sammenhængende enhed af arealer, der har varige ydre afgrænsninger, og som i korttemaet "markblok" og tilhørende korttemaer i Ministeriet for Grøn Treparts Internet Markkort indeholder registrerede oplysninger om arealernes karakter og det maksimale tilskudsberettigede areal.
- 14) Markens HNV: Det højeste af de tal for naturværdi, der ifølge HNV-kortet er tildelt mindst 0,10 ha af markens areal.
- 15) Natureman: EU medfinansieret LIFE projekt med fokus på at bevare og beskytte habitatnaturtyperne rigkær, kildevæld og overdrev i 11 Natura 2000-områder i Himmerland og Midtjylland.
- 16) Omdannelse: Ved omdannelse af et tilsagn inden for nærværende bekendtgørelse forstås, at det hidtidige tilsagn ophører, og man får et nyt tilsagn med en ny tilsagnsperiode, uanset den resterende længde af det ophørende tilsagn.
- 17) Overdragelse af arealer: Det økonomiske ansvar for driften af arealerne overdrages til en anden fysisk eller juridisk person ved salg, bortforpagtning, ophør af forpagtning eller en tilsvarende form for overdragelse.

- 18) Overtrådt areal: Den del af det godkendte tilsagnsareal, hvor en eller flere forpligtelser ikke er opfyldt.
- 19) Planteindikatorer: Planteindikatorer omfatter 38 plantearter, der er almindeligt forekommende på arealer i god naturtilstand.
- 20) Procesindikatorer: Procesindikatorer omfatter tre parametre vedrørende græsningsstrategi. 1) græsningsperiode, 2) maksimalt græsningstryk og 3) valg af græsningsdyr.
- 21) Projekt om forberedelse til afgræsning: Projekt om forberedelse til afgræsning, for hvilket der i medfør af bekendtgørelse nr. 525 af 24. maj 2016 om tilskud til Natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og om forberedelse til afgræsning, bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2017 om tilskud til Natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og om forberedelse til afgræsning, bekendtgørelse nr. 953 af 6. juli 2017 om tilskud til Natura 2000-projekter om etablering af naturlige vandstandsforhold og om tilskud til Natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning, bekendtgørelse nr. 721 af 9. juli 2019 om tilskud til natura 2000-projekter om rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning, bekendtgørelse nr. 1323 af 8. september 2020 om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning, bekendtgørelse nr. 1814 af 13. september 2021 om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2021, bekendtgørelse nr. 1239 af 1. september 2022 om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2022, bekendtgørelse nr. 1152 af 8. september 2023 om tilskud til rydning af tilgroede arealer og forberedelse til afgræsning 2023 eller bekendtgørelse nr. 1049 af 19. september 2024 om tilskud til rydning og forberedelse til afgræsning 2024, er givet tilskud med henblik på at holde arealer lysåbne og forberedt til efterfølgende afgræsning.
- 22) Sammenhængende areal: Et areal betragtes som sammenhængende, hvis der mellem dele af arealet inden for den samme markblok er en tilskudsberettiget passage, der er mindst fem meter bred.
- 23) Sanktionsfaktor: Den faktor, som det vægtede, overtrådt areal ganges med for at fastlægge sanktionen.
- 24) Skov: Ved skov forstås et landområde på over 0,5 ha bevokset med træer af en højde på over 5 m og med en kronedækningsgrad på mindst 10 pct. eller med træer, der kan nå disse tærskler på lokaliteten. Det omfatter ikke landområder, der hovedsagelig anvendes til andre landbrugsmæssige formål end skov eller til bymæssige formål. For konkret kortlagte lysåbne habitatnaturtyper i skov gælder dog en kronedækningsgrad på mindst 50 pct.
- 25) Strukturindikatorer: Strukturindikatorer omfatter tre parametre, som gavner biodiversiteten: 1) blomstrende individer, 2) lave urter med roset og 3) tuer og knolde.
- 26) Styrelsen: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

- 27) Tilsagnsareal: Areal, for hvilket der er givet tilsagn om tilskud omfattet af denne bekendtgørelse.
- 28) Tilsagnsår: Det enkelte kalenderår i tilsagnsperioden.
- 29) Vådområdeprojekt: Vådområdeprojekt, for hvilket der i medfør af landdistriktsloven, lov om Landdistriktsfonden eller lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. er givet tilsagn om tilskud til etableringen med betingelse om, at der tinglyses servitut om permanent ekstensivering.

Kapitel 2

Ansøgning, tilsagn, tilskud, betalingsanmodning og prioritering

§ 3. Tilsagn gives for en femårig periode, tilsagnsperioden, der begynder den 1. januar i det kalenderår, der ligger efter det kalenderår, hvori den pågældende ansøgningsperiode for ansøgning om tilsagn om tilskud begynder. Tilsagnsperioden slutter den 31. december fem år senere.

Stk. 2. For hver mark, hvor der ansøges om tilsagn, skal ansøger i tilsagnsskemaet oplyse,

- 1) om der søges tilsagn med forpligtelse til græsning eller forpligtelse til slæt, og
- 2) om tilsagnet ønskes med mulighed for at kombinere med grundbetaling, jf. § 4, stk. 1, nr. 1 og 3.

Stk. 3. Ansøgning om tilsagn skal indgives på et særligt skema, tilsagnsskema. Ansøger skal i tilsagnsskema acceptere den deri indeholdte erklæring. Tilsagnsskema indgives efter bestemmelsen i § 56.

§ 4. Det årlige tilskud udgør følgende beløb for tilskudskategorierne:

- 1) 1.650 kr. pr. ha for tilsagnsarealer, for hvilke der er forpligtelse til græsning og mulighed for at kombinere med grundbetaling.
- 2) 2.600 kr. pr. ha for tilsagnsarealer, for hvilke der er forpligtelse til græsning og uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.
- 3) 850 kr. pr. ha for tilsagnsarealer, for hvilke der er forpligtelse til slæt og mulighed for at kombinere med grundbetaling.
- 4) 1.050 kr. pr. ha for tilsagnsarealer, for hvilke der er forpligtelse til slæt og uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.

Stk. 2. Der udbetales ikke tilskud for tilsagnsarealer for et tilsagnsår, hvor der er meddelt dispensation efter § 17, stk. 5, § 18, stk. 5, § 20, stk. 7, eller § 23, stk. 3.

Stk. 3. Styrelsen kan dispensere fra bestemmelsen i stk. 2 i særlige tilfælde, hvor den i stk. 2 anførte dispensation efter styrelsens vurdering får en ubetydelig virkning i forhold til den forpligtelse, der dispenseres fra.

§ 5. Tilskud for et tilsagnsår udbetales på baggrund af fællesskema indgivet i tilsagnsåret, jf. § 6.

Stk. 2. Tilskuddet overføres til tilsagnshaver.

§ 6. Anmodning om udbetaling af tilskud skal indgives på et særligt skema, fællesskema, jf. § 56.

Stk. 2. Anmodning om udbetaling af tilskud for et tilsagnsareal skal indgives af den, der ved udløb af fristen

for indgivelse af fællesskema, jf. § 56, driver arealet som ejer eller forpagter, og som er registreret hos styrelsen som tilsagnshaver eller i tilfælde af producentskifte vil indtræde i tilsagnet, jf. § 56. Tilskud for arealet udbetales til den, der retmæssigt har indgivet anmodningen om udbetaling af tilskud.

§ 7. Hvis der sker overdragelse af et areal, hvor der er ansøgt om tilsagn, inden der er truffet afgørelse om tilsagn om tilskud, kan erhververen indtræde i ansøgningen på betingelse af, at der indgives en erklæring om indtræden til styrelsen.

Stk. 2. Erklæringen skal indgives på et særligt skema, der fås via styrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til styrelsen.

§ 8. Hvis de afsatte midler ikke giver mulighed for at imødekomme alle ansøgninger om tilsagn om tilskud, prioriterer styrelsen de ansøgte marker i følgende rækkefølge:

- 1) Marker, hvor mindst 50 pct. af marken er beliggende inden for de særligt udpegede Natura 2000-områder til pleje. Markerne prioriteres efter markstørrelse, idet en større mark går forud for en mindre mark.
- 2) Marker, der ikke er omfattet af nr. 1, og hvor markens HNV er 5 eller derover. Markerne prioriteres efter HNV og herefter efter markstørrelse, idet en højere HNV går forud for en lavere HNV, og en større mark går forud for en mindre mark.
- 3) Marker, der ikke er omfattet af nr. 1 eller 2, og hvor mindst 50 pct. af marken er beliggende inden for Natura 2000-områder og mindst 90 pct. af det ansøgte areal er gentegning af et tilsagn med en plejeforpligtelse svarende til forpligtelserne i nærværende bekendtgørelse. Markerne prioriteres efter markstørrelse, idet en større mark går forud for en mindre mark.
- 4) Marker, der ikke er omfattet af nr. 1, 2 eller 3, og hvor mindst 50 pct. af marken er omfattet af et vådområdeprojekt, et lavbundsprojekt eller et projekt om forberedelse til afgræsning. Markerne prioriteres efter markstørrelse, idet en større mark går forud for en mindre mark.

Stk. 2. Hvis marker, der er omfattet af ansøgning om tilsagn om tilskud, og marker, for hvilke ansøger i det kalenderår, hvor den ansøgte nye tilsagnsperiode begynder, har tilsagn om tilskud omfattet af bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, eller nærværende bekendtgørelse, og den korteste afstand mellem markerne højst er på 2 meter, kan den højeste HNV for markerne tildeles de marker, for hvilke der er ansøgt om tilsagn om tilskud.

Stk. 3. Ved gentegning af græstilsagn, jf. stk. 1, nr. 3, skal det ansøgte areal i ansøgningsåret have været omfattet af et tilsagn omfattet af nærværende bekendtgørelse som udløber eller omfattet af bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

Stk. 4. For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2026 eller senere tilsagnsperioder, kan der ved gentegning efter stk. 1, nr. 3, jf. stk. 3, alene gives tilsagn med forpligtelse til slæt på arealer, hvor mindst 50 pct. af

marken er beliggende inden for et område med fuglevenlig drift, jf. kort.lbst.dk/XXX »Fuglevenlig drift«.

Kapitel 3

Kriterier for tilskudsberettigelse

§ 9. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af opfyldelse af et af kriterierne i nr. 1-4, jf. dog stk. 6:

- 1) Arealet skal ved udløbet af ansøgningsfristen i ansøgningsåret indgå i en mark, hvor mindst 50 pct. af marken er beliggende inden for de særligt udpegede Natura 2000-områder til pleje, jf. stk. 3.
- 2) Arealet skal ved udløbet af ansøgningsfristen i ansøgningsåret indgå i en mark, der har en HNV på 5 eller derover, jf. stk. 4, jf. § 8, stk. 2.
- 3) Arealet skal ved udløbet af ansøgningsfristen i ansøgningsåret indgå i en mark, hvor mindst 50 pct. af marken er beliggende inden for Natura 2000-områder, jf. stk. 5, og hvor mindst 90 pct. af arealet er gentegning af græstilsagn.
- 4) Arealet skal ved udløbet af ansøgningsfristen i ansøgningsåret indgå i en mark, hvor mindst 50 pct. af marken er omfattet af et vådområdeprojekt, et lavbundsprojekt eller et projekt om forberedelse til afgræsning.

Stk. 2. Ansøgningsfristen for ansøgningsåret fastsættes efter § 56.

Stk. 3. For ansøgning om tilsagn finder nedennævnte kortbilag anvendelse:

- 1) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2024, gælder kort.lbst.dk/XXX »Særligt udpegede Natura 2000-områder, 2023«.
- 2) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2025, gælder kort.lbst.dk/XXX »Særligt udpegede Natura 2000-områder, 2024«.
- 3) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2026, gælder kort.lbst.dk/XXX »Særligt udpegede Natura 2000-områder, 2025«.

Stk. 4. For ansøgning om tilsagn finder nedennævnte kortbilag anvendelse:

- 1) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2024, gælder kort.lbst.dk/XXX »HNV 5 - 13, 2023«.
- 2) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2025, gælder kort.lbst.dk/XXX »HNV 5 - 13, 2024«.
- 3) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2026, gælder kort.lbst.dk/XXX »HNV 5 - 13, august 2025«.

Stk. 5. For ansøgning om tilsagn finder nedennævnte kortbilag anvendelse:

- 1) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2024, gælder kort.lbst.dk/XXX »Natura 2000-områder«.
- 2) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2025, gælder kort.lbst.dk/XXX »Natura 2000-områder«.

- 3) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2026, gælder kort.lbst.dk/XXX »Natura 2000-områder«.

Stk. 6. For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2026 eller senere tilsagnsperioder, kan der alene gives tilsagn med forpligtelse til slæt på arealer, hvor mindst 50 pct. af marken er beliggende inden for et område med fuglevenlig drift, jf. kort.lbst.dk/XXX »Fuglevenlig drift«.

§ 10. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af opfyldelse af følgende kriterier:

- 1) Areal et omfattet af samme tilskudssats udgør et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha.
- 2) Tilsagnshaver skal som ejer eller forpagter drive arealet ved tilsagnsperiodens begyndelse.

Stk. 2. Tilsagn om tilskud er yderligere betinget af opfyldelse af et af kriterierne i nr. 1-3:

- 1) Det samlede areal udgør mindst 2,00 ha.
- 2) Det samlede areal udgør sammen med andre arealer, for hvilke følgende betingelser er opfyldt, mindst 2,00 ha:
  - a) Ved udløb af fristen for indgivelse af fællesskema i det første tilsagnsår, jf. § 56, driver ansøger arealerne som ejer eller forpagter.
  - b) Ved udløb af fristen for indgivelse af fællesskema i det første tilsagnsår, jf. § 56, er arealerne omfattet af anmodning om udbetaling af tilskud til pleje af græs- og naturarealer, som omhandlet i nærværende bekendtgørelse eller bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, hvor tilsagnet udløber efter begyndelsen af den ansøgte nye tilsagnsperiode.
- 3) Mindst 0,10 ha af det samlede areal er ved begyndelsen af den pågældende ansøgningsperiode, jf. § 56, beliggende indenfor korttemaet »Særlige Natura 2000-naturtyper«, jf. stk. 3.

Stk. 3. For ansøgning om tilsagn finder nedennævnte kortbilag anvendelse:

- 1) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2024, gælder kort.lbst.dk/XXX »Særlige Natura 2000-naturtyper, 2023«.
- 2) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2025, gælder kort.lbst.dk/XXX »Særlige Natura 2000-naturtyper, 2024«.
- 3) For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2026, gælder kort.lbst.dk/XXX »Særlige Natura 2000-naturtyper, 2024«.

§ 11. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af, at arealet ved tilsagnsperiodens begyndelse opfylder følgende kriterier

- 1) ikke er tilplantet med skov,
- 2) ikke er pålagt fredskovspligt, bortset fra ubevoksede fredskovspligtige arealer,
- 3) ikke er omfattet af en tilskudsordning til skovbrug,
- 4) ikke indgår som projektareal i et projekt, for hvilket der er givet tilsagn om tilskud til projekt om etablering af minivådområde i medfør af lov om Landdistriktsfonden og

- 5) at der ikke er etableret solcelleanlæg eller igangværende etablering af solcelleanlæg.

Stk. 2. Tilsagn om tilskud er betinget af, at der på arealet ikke ved tilsagnsperiodens begyndelse er landskabselementer i form af fortidsminder samt små søer og vandhuller omfattet af god landbrugs- og miljømæssig stand. De nævnte fortidsminder er dog tilladt, hvis de kan plejes med græsning.

§ 12. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af, at arealet ved tilsagnsperiodens begyndelse ikke er omfattet af

- 1) tilsagn om tilskud omfattet af bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer,
- 2) tilsagn om tilskud omfattet af bekendtgørelse nr. 1077 af 1. juni 2021 om økologisk arealtilskud,
- 3) tilsagn om tilskud i medfør af bekendtgørelse nr. 84 af 12. februar 2004 om tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger eller bekendtgørelse nr. 893 af 22. september 2005 om tilskud til miljøvenlig drift af vådområder, eller
- 4) tilsagn om tilskud til projekt om etablering af minivådområde i medfør af lov om Landdistriktsfonden.

Stk. 2. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af, at arealet ikke ved tilsagnsperiodens begyndelse er omfattet af en tilskudsordning under artikel 31 i forordning (EU) 2021/2115.

Stk. 3. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af at der for arealet ikke ved tilsagnsperiodens begyndelse og med virkning inden for tilsagnsperioden foreligger forpligtelse til græsning, til slæt eller til græsning eller slæt som følge af

- 1) tilsagn om tilskud i medfør af anden lovgivning,
- 2) aftale, der indebærer betaling for den nævnte regulering,
- 3) servitut eller
- 4) krav, der er pålagt i medfør af anden lovgivning.

Kapitel 4

Forpligtelser

Plantedække

§ 13. På tilsagnsarealer, der er omfattet af forpligtelse til græsning, skal der senest fra 1. juni i det første tilsagnsår og indtil tilsagnsperiodens udløb være et plantedække, der kan græsses.

Stk. 2. På tilsagnsarealer, der er omfattet af forpligtelse til slæt, skal der senest fra den 1. juni i det første tilsagnsår og indtil tilsagnsperiodens udløb være et plantedække, der kan anvendes til slæt.

Stk. 3. Styrelsen kan i særlige tilfælde tillade, at plantedækket som nævnt i stk. 1 og 2, midlertidigt ikke opretholdes.

Fælles bestemmelser for forpligtelse til græsning

§ 14. For tilsagnsarealer gælder i hele tilsagnsperioden følgende forpligtelser for græsning, uanset om arealerne er omfattet af forpligtelse til græsning eller forpligtelse til slæt:

- 1) Græsning skal foretages med husdyr, som er heste eller drøvtyggere.
- 2) Græsning skal foretages med et efter forholdene afpasset græsningstryk, således at overgræsning undgås og plantedækket opretholdes.
- 3) Der må ikke ske tilskudsfodring på arealerne. Tilskudsfodring af kalve under seks måneder i kalveskjul og halm til strøelse er dog tilladt. Mineraler betragtes ikke som tilskudsfoder.

Stk. 2. Styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1, nr. 3.

§ 15. For tilsagnsarealer, der er omfattet af forpligtelse til græsning, gælder i hele tilsagnsperioden de i stk. 2 og 3, anførte betingelser.

Stk. 2. Plantedækket må ikke slås i perioden fra 1. maj til og med 20. juni. Hvis arealerne er beliggende inden for de afstandskrav, der gælder efter bekendtgørelse om markfrø, skal plantedækket dog slås inden blomstring på anmodning fra den berørte planteavler.

Stk. 3. Styrelsen kan dispensere fra stk. 2, 1. pkt., i forbindelse med bekæmpelse af kæmpebjørneklo, samt giftige eller aggressive ukrudsarter.

§ 16. For marker, der er omfattet af forpligtelse til græsning, gælder for det pågældende tilsagnsår følgende:

- 1) For marker, der er omfattet af tilskudssats med mulighed for at kombinere med grundbetaling, jf. § 4, stk. 1, nr. 1 og 3, og som ikke er arealer, som omhandlet i artikel 4, stk. 4, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115, og for hvilke der ansøges om grundbetaling for projektarealer det pågældende tilsagnsår, gælder betingelserne i § 17 i tilsagnsåret.
- 2) For hver enkelt mark, der omfatter tilsagnsarealer med forpligtelse til græsning, og som ikke er omfattet af nr. 1, skal tilsagnshaver i fællesskema for det pågældende tilsagnsår, oplyse om betingelserne i § 17, § 18 eller § 20, skal være gældende. Oplysningen skal være modtaget i styrelsen senest den dag, hvor fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema udløber i tilsagnsåret, jf. § 56.

Synligt græsset

§ 17. Marker med tilsagn, hvor tilsagnshaver for marken har valgt plejeformen synligt græsset, skal inden for perioden fra 1. juni til og med 15. september i tilsagnsåret være omfattet af en drift med græsning, således at marken den 15. september i tilsagnsåret fremstår som synligt græsset.

Stk. 2. En mark med tilsagn anses som synligt græsset, når mindst 50 pct. af plantedækket er afbidt. Et tilsagnsareal, der er hede, anses dog som synligt græsset, når mindst 50 pct. af planterne mellem lyngen er afbidt.

Stk. 3. I perioden fra den 21. juni til og med 15. september må slåning af plantedækket kun ske i form af slæt og afpudsning, der gennemføres som en naturlig del af driften med græsning. Fladedækkende afpudsning og afpudsning før påbegyndt græsning anses ikke som en naturlig del af driften med græsning.

Stk. 4. Styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 3.

Stk. 5. Styrelsen kan for ét tilsagnsår ad gangen i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1 og 2.

Ekstensiv græsning

§ 18. Marker med tilsagn, hvor tilsagnshaver har valgt plejeformen ekstensiv græsning, skal i løbet af perioden 1. januar til og med 30. november i tilsagnsåret være omfattet af en drift med græsning, således at marken på den indsendte billeddokumentation, jf. § 19, stk. 2 og 7, fremstår som påvirket af græsningsaktivitet.

Stk. 2. En mark med tilsagn anses som påvirket af græsning, når arealet og vegetationen i sin helhed bærer præg af dyrenes tilstedeværelse.

Stk. 3. I perioden fra den 21. juni til og med den 30. november er slæt og fladedækkende afpudsning ikke tilladt.

Stk. 4. Styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 3.

Stk. 5. Styrelsen kan for ét tilsagnsår ad gangen i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1 og 2.

§ 19. For tilsagnsarealer, hvor tilsagnshaver har valgt plejeformen ekstensiv græsning, jf. § 18 skal tilsagnshaver ved brug af en applikation, som styrelsen stiller til rådighed ved billeder dokumentere, at betingelserne i § 18, stk. 1 og 2, er opfyldt. For billederne gælder reglerne i § 41, stk. 3, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Kravene til billeddokumentationen efter stk. 1 er:

- 1) Billederne skal være taget fra og med den 15. oktober til og med den 30. november i tilsagnsåret, jf. dog stk. 7.
- 2) Billederne skal være indsendt til styrelsen fra og med den 15. oktober til og med den 30. november i tilsagnsåret, jf. dog stk. 7.
- 3) Billederne skal vise tilsagnsarealet.
- 4) Billederne skal være taget på tilsagnsarealet.

Stk. 3. Krav til mindste antal indsendte billeder efter stk. 2 opgøres efter følgende:

- 1) For en mark med tilsagn op til 2 ha: 2 billeder.
- 2) For en mark med tilsagn op til 4 ha: 4 billeder.
- 3) For en mark med tilsagn op til 10 ha: 6 billeder.
- 4) For en mark med tilsagn op til 20 ha: 10 billeder.
- 5) For en mark med tilsagn på 20 ha eller større: 12 billeder.

Stk. 4. Billederne, jf. stk. 3, nr. 1-5, skal vise græssende dyr på arealet. Dyrene skal være omfattet af § 14, stk. 1, nr. 1, dog således, at det alene gælder

- 1) 1 billede, hvis tilsagnshaver har 1-5 marker med tilsagn omfattet af § 18,
- 2) 2 billeder, hvis tilsagnshaver har 6-10 marker med tilsagn omfattet af § 18,
- 3) 3 billeder, hvis tilsagnshaver har 11-15 marker med tilsagn omfattet af § 18 eller
- 4) 4 billeder, hvis tilsagnshaver har flere end 15 marker med tilsagn omfattet af § 18.

Stk. 5. Antallet af marker med tilsagn omfattet af § 18 opgøres på baggrund af anmeldelse i fællesskemaet for tilsagnsåret, jf. § 56.

Stk. 6. Billederne efter stk. 4, nr. 2-4, skal være fra forskellige marker med tilsagn.

Stk. 7. For tilsagnsåret, der løber fra den 1. januar 2024 til og med den 31. december 2024, er fristen efter stk. 2, nr. 1 og 2, fra og med den 1. november til og med den 30. november i tilsagnsåret.

Fast græsningstryk

§ 20. På marker med tilsagn, hvor tilsagnshaver for marken har valgt plejeformen fast græsningstryk, skal der på ethvert tidspunkt fra 1. juni til og med 31. august i tilsagnsåret være et græsningstryk på mindst 0,3 storkreaturer pr. ha, jf. omregningstabellen i stk. 2, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Heste og drøvtyggere omregnes til storkreaturer på følgende måde:

- 1) Tyre, køer og andet kvæg over to år og heste over seks måneder: 1,0 storkreatur.
- 2) Kvæg fra seks måneder til to år: 0,6 storkreatur.
- 3) Får og geder over et år og hjorte over ni måneder: 0,15 storkreatur.

Stk. 3. Styrelsen kan tillade et mindre græsningstryk, som gældende for marken i henhold til § 21.

Stk. 4. Storkreaturer pr. ha opgøres på grundlag af det areal, der kan afgræsses inden for indhegningen, jf. § 22.

Stk. 5. I perioden fra den 21. juni til og med 31. august må slåning af plantedækket kun ske i form af slæt og afpudsning, der gennemføres som en naturlig del af driften med græsning. Fladedækkende afpudsning og afpudsning før påbegyndt græsning anses ikke som en naturlig del af driften med græsning.

Stk. 6. Styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 5.

Stk. 7. Styrelsen kan for et tilsagnsår ad gangen i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1. Denne dispensation kan vedrøre både plejeperioden og græsningstrykket.

§ 21. Fastsættelse af et mindre græsningstryk, som gældende for en mark, er betinget af, at styrelsen har modtaget en ansøgning herom, og at ændringen efter styrelsens vurdering er til fordel for naturen.

Stk. 2. Ansøgning skal indgives senest ved udløbet af fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema i tilsagnsåret, jf. § 56.

§ 22. I perioden fra 1. juni til og med 31. august i tilsagnsåret må en indhegning, hvori der er marker med tilsagn med en plejeforpligtelse efter § 20, udelukkende omfatte:

- 1) Marker, der drives af tilsagnshaver som ejer eller forpagter, og som er omfattet af bestemmelserne i § 20 i nærværende bekendtgørelse eller § 14, stk. 3, nr. 2, i bekendtgørelse nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.
- 2) Arealer, der ikke er omfattet af tilsagn under landdistriktprogrammerne eller CAP-programmet med forpligtelse til græsning, til slæt eller til græsning eller slæt, og for hvilke følgende betingelser er opfyldt:

- a) Arealerne skal drives af tilsagnshaver som ejer eller forpagter.
- b) Arealerne må ikke være omfattet af støtte under grundbetalingsordningen, bortset fra støtte til arealer, som omhandlet i artikel 4, stk. 4, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 (projektarealer).
- c) Der må ikke tilskudsfores på arealerne. Tilskudsfoeding af kalve under 6 måneder i kalveskjul og halm til strøelse er dog tilladt. Mineraler betragtes ikke som tilskudsfoder.

Stk. 2. styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1.

Slæt

§ 23. For marker med tilsagn, der er omfattet af forpligtelse til slæt, gælder følgende betingelser:

- 1) Plantedækket må i hele tilsagnsperioden ikke slås i perioden fra 1. maj til og med 31. august, jf. dog stk. 4. Hvis arealerne er beliggende inden for de afstands-krav, der gælder efter bekendtgørelse om markfrø, skal plantedækket dog slås inden blomstring på anmodning fra den berørte planteavler.
- 2) Der skal tages mindst ét slæt på arealerne inden for perioden fra 1. september til og med 25. oktober i hvert tilsagnsår, jf. dog stk. 5.

Stk. 2. Styrelsen kan dispensere fra stk. 1, nr. 1, 1. pkt., i forbindelse med bekæmpelse af kæmpebjørneklo, samt giftige eller aggressive ukrudtsarter.

Stk. 3. Styrelsen kan for et tilsagnsår ad gangen i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1, nr. 2, hvis forholdene på arealet taler herfor.

Stk. 4. For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2024 eller den 1. januar 2025, er perioden fra 1. maj til og med 20. juni i tilsagnsåret.

Stk. 5. For tilsagn, hvor tilsagnsperioden begynder den 1. januar 2024 eller den 1. januar 2025, er perioden fra 21. juni til og med 15. september i tilsagnsåret.

Fleksibilitet

§ 24. Fra 1. juni i det første tilsagnsår må der uanset § 13, stk. 1 og 2, § 17, stk. 1, og § 23, stk. 1, nr. 2, være områder på under 1,00 ha på tilsagnsarealer, der er uden plantedække eller med plantedække, der ikke kan græsses eller anvendes til slæt, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Det skal være områder under 1,00 ha, der naturligt forekommer på græs- og naturarealer.
- 2) Områder, der ikke kan græsses eller anvendes til slæt på grund af plantedækkets beskaffenhed eller permanent vanddække, må ikke være beliggende op til en afgrænsning af en markblok, jf. § 56. Dette gælder ikke for områder under 1,00 ha, der er loer eller grøfter.
- 3) Det skal være områder, der støder op til det øvrige tilsagnsareal.
- 4) Områder under 1,00 ha, der er uden plantedække eller som ikke kan græsses eller anvendes til slæt på grund af plantedækkets beskaffenhed eller permanent vand-

dække, må sammen med andre tilsvarende tilstødende områder ikke danne områder på 1,00 ha eller derover.

- 5) Områder under 1,00 ha, der ikke kan græsses eller anvendes til slæt på grund af plantedækkets beskaffenhed eller permanent vanddække, må sammen med andre tilsvarende tilstødende områder, der helt eller delvis er beliggende uden for tilsagnsarealet, ikke danne områder på 1,00 ha eller derover.

§ 25. På tilsagnsarealer, der er omfattet af betingelserne i § 17, stk. 2, kan der uanset de nævnte betingelser være områder under 1,00 ha med plantedække, der kan græsses, og for hvilke de nævnte betingelser ikke er opfyldt. Det skal være områder, der støder op til det øvrige tilsagnsareal.

§ 26. På tilsagnsarealer, der er omfattet af betingelserne i § 23, stk. 1, nr. 2, kan der uanset de nævnte betingelser være områder under 1,00 ha med plantedække, der kan anvendes til slæt, og for hvilke de nævnte betingelser ikke er opfyldt. Det skal være områder, der støder op til det øvrige tilsagnsareal.

§ 27. De områder, der på den pågældende mark er omfattet af §§ 24-26, må samlet maksimalt udgøre 20 pct. af marken. Ved opgørelse af omfanget af de i § 24 omhandlede områder medregnes ikke områder, der er opstået som følge af trampestier med lovlig adgang for offentligheden eller som udgøres af dyrevexler.

Stk. 1. De i stk. 1 nævnte 20 pct. beregnes på grundlag af den i fællesskema, jf. § 56, anførte markstørrelse fratrasket arealer, for hvilke et eller flere kriterier for tilskudsberettigelse, jf. kapitel 3, ikke er opfyldt.

Forbud

§ 28. Tilsagn om tilskud for et areal omfattet af § 4, stk. 1, nr. 2 eller 4, er betinget af, at der for arealet ikke søges om grundbetaling.

§ 29. Tilsagn om tilskud for et areal er betinget af, at arealet i hele tilsagnsperioden

- 1) ikke omlægges, jf. dog § 13, stk. 3,
- 2) ikke tilføres gødning, bortset fra den gødning, der efterlades af græssende husdyr, og
- 3) ikke tilføres plantebeskyttelsesmidler.

Stk. 2. Styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra stk. 1, nr. 3. Ved vurderingen skal det indgå, om der er indhentet og opnået tilsvarende dispensation hos den relevante kommune, såfremt det pågældende areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Stk. 3. Der må ikke i tilsagnsperioden etableres eller påbegyndes etablering af solcelleanlæg.

Kapitel 5

Tillæg for naturværdi (Pilotordning)

Ansøgning, tilsagn, tilskudssatser, betalingsanmodning og prioritering

§ 30. Tilsagn om tillæg for naturværdi gives for ét år, som udgør tillægsperioden, der begynder den 1. januar 2026 og udløber den 31. december 2026, jf. dog stk. 5.

Stk. 2. Ansøger skal i ansøgningen angive hvilke marker, der søges tilsagn om tillæg for.

Stk. 3. Der kan gives tilsagn til 10 ansøgere i hver af ansøgningsrunderne i 2024 og 2025. Hver ansøger kan i ansøgningsrunderne i 2024 og 2025 højst meddeles tilsagn om tillæg for 30 ha. Der kan i hver af ansøgningsrunderne i 2024 og 2025 højst meddeles tilsagn for samlet 100 ha.

Stk. 4. Ansøgning om tilsagn om tillæg skal indgives på et særligt skema, Skema til ansøgning om tilsagn om tillæg til naturværdi, som findes på styrelsens hjemmeside under ordningen tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Skemaet skal indgives senest ved udløbet af fristen for indgivelse af tilsagnsskema samme ansøgningsår, jf. § 56.

Stk. 5. For ansøgningsrunden i 2024 gælder, at tilsagn om tillæg for naturværdi gives for en toårig periode, som udgør tillægsperioden, der begynder den 1. januar 2025 og udløber den 31. december 2026

§ 31. Det årlige tilskud udgør følgende beløb:

- 1) 1.000 kr. pr. ha, jf. stk. 2, eller
- 2) 2.000 kr. pr. ha, jf. stk. 3.

Stk. 2. For at være berettiget til tillæg efter stk. 1, nr. 1, skal tilsagnshaver mindst have dokumenteret 45 points samlet, og mindst 25 points for arealets tilstand og mindst 20 points for indsats. Pointene opgøres som anført i Bilag 1-4.

Stk. 3. For at være berettiget til tillæg efter stk. 1, nr. 2, skal tilsagnshaver mindst have dokumenteret 90 points samlet, og mindst 45 points for arealets tilstand og mindst 45 points for indsats. Pointene opgøres som anført i Bilag 1-4.

Stk. 4. Dokumentation skal opfylde betingelserne i § 34.

Stk. 5. § 4, stk. 2 og 3, § 5 og § 6 finder anvendelse på tilsagnet om tillæg, jf. dog stk. 6.

Stk. 6. Hvis der i fællesskema anmodes om udbetaling af tilskud for tilsagnsarealet efter § 6, stk. 1, gælder denne anmodning også for udbetaling af tillægget.

§ 32. Ved overansøgning af tilsagn om tillæg til naturværdi prioriteres efter nr. 1-3:

- 1) Ved flere end 10 ansøgere, men 100 eller færre ansøgte ha, prioriteres efter det størst ansøgte samlede areal, således at ansøgning med størst samlede areal op til 30 ha går forud for ansøgninger med mindre ansøgt areal.
- 2) Ved 10 eller færre ansøgere, men flere end 100 ansøgte ha, prioriteres marker efter HNV og herefter efter markstørrelse, idet en højere HNV går forud for en lavere HNV, og en større mark går forud for en mindre mark.
- 3) Ved flere end 10 ansøgere og flere end 100 ansøgte ha, prioriteres først efter HNV, jf. nr. 2, og dernæst efter størrelsen på den samlede ansøgning op til 30 ha, jf. nr. 1.

Kriterier for tilskudsberettigelse

§ 33. Tilsagn om tillæg for en mark er betinget af opfyldelse af følgende kriterier:

- 1) Marken skal være meddelt et tilsagn for tilsagnsåret omfattet af denne bekendtgørelse med forpligtelsen græsning, eller der skal for marken være indgivet en ansøgning om tilsagn omfattet af denne bekendtgørelse med forpligtelsen græsning.
- 2) Indgivet ansøgning efter nr. 1 skal føre til meddelelse af tilsagn for det ansøgte.
- 3) Marken skal udgøre tilsagnsarealer, for hvilke der er forpligtelse til græsning og uden mulighed for at kombinere med grundbetaling i henhold til § 4, stk. 1, nr. 2.
- 4) Marken skal være beliggende inden for grænserne af projektområdet i Natureman, jf. kort.lbst.dk/XXX »Natureman Projektområder«. En mark anses for at være beliggende indenfor projektområdet i Natureman, hvis der er et overlap på mindst 0,10 ha.
- 5) Arealet med tilsagnet om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, jf. nr. 1, skal være støtteberettiget i tilsagnsåret.
- 6) Tilskuddet efter § 4, stk. 1, nr. 2, må ikke være nedsat som følge af manglende opfyldelse af en forpligtelse for tilsagnet, hvor den ikke-opfyldte forpligtelse har vægtningsfaktoren 1, jf. Bilag 5.

Dokumentationskrav

§ 34. Tilsagnshaver skal efter den 1. juni og senest den 31. juli i tilsagnsåret indsende registreringsskemaer og billedokumentation til styrelsen. Billedokumentation efter bilag 1 og 2 skal indsendes ved brug af en applikation, som styrelsen stiller til rådighed. For billedokumentationen gælder reglerne i § 41, stk. 3.

Stk. 2. Billederne efter stk. 1 skal være taget i perioden fra den 1. juni og til og med den 31. juli i tilsagnsåret.

Stk. 3. For sen indsendelse, jf. stk. 1, fører til, at årets tillæg ikke udbetales.

Producentens kifte

§ 35. Hvis tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer produceres, medfølger tilsagn om tillæg uden nærmere angivelse i fællesskemaet, jf. § 56, i forbindelse med producentens kifte. Erhverver indtræder således i overdragets retsstilling i forhold til tilsagnet om tillæg for naturværdi, jf. § 38, stk. 5.

Kapitel 6

Ændring af, indtræden i og revision af tilsagn

§ 36. Styrelsen kan efter ansøgning tillade, at et tilsagn efter denne bekendtgørelse med forpligtelse til slæt kan omdannes til et nyt tilsagn med forpligtelse til græsning.

Stk. 2. Ansøgning efter stk. 1 skal være modtaget i styrelsen i den ansøgningsperiode, der er gældende efter § 56.

Stk. 3. Ved omdannelse til tilsagn om tilskud til skovrejsning udgår arealerne af tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, inden for hvilket fredskovspligten pålægges.

Stk. 4. Ved omdannelse efter stk. 1 eller 3, skal der ikke ske tilbagebetaling af tilskud for tilsagnsår, der ligger forud for omdannelsen.

§ 37. Et areal, der er genstand for offentlige eller af myndighederne godkendte indgreb, såsom fysisk planlægning, ekspropriation, fredning eller jordfordeling, udgår af tilsagnet, når styrelsen modtager fyldestgørende dokumentation for indgrebet.

Stk. 2. Det samme gælder, hvis plejeforpligtelsen ikke længere kan opfyldes på grund af fysiske ændringer på tilsagnsarealet forårsaget af naturen, og som vil blive længerevarende.

Stk. 3. Styrelsen kan tillade, at et areal udgår af tilsagnet, hvis arealet indgår i et projekt, som medvirker til implementeringen af Habitat-, Vandramme- eller Fuglebeskyttelsesdirektiverne.

Stk. 4. Styrelsen kan tillade, at et areal udgår af tilsagnet, hvis arealet omfattes af tilsagn efter bekendtgørelse nr. 50 af 15. januar 2021 om udtagning af kulstofrige lavbundsjordder med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klima-lavbundsprojekter), bekendtgørelse nr. 211 af 8. februar 2022 om udtagning af kulstofrige lavbundsjordder med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klima-lavbundsprojekter), bekendtgørelse nr. 1206 af 26. september 2023 om udtagning af kulstofrige lavbundsjordder med henblik på genopretning af naturlig hydrologi (klima-lavbundsprojekter) eller bekendtgørelse nr. 13 af 13. januar 2025 om tilskud til vand- og klimaprojekter 2024 og 2025.

Stk. 5. Arealet udgår af tilsagnet med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, hvor betingelserne for tilsagnet ikke opfyldes for hele tilsagnsåret. Der kræves ikke tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

Producentens kifte

§ 38. En tilsagnshaver, der overdrager et tilsagnsareal med virkning inden tilsagnsperiodens udløb, skal i fællesskema angive det overdragne tilsagnsareal som omfattet af producentens kifte ved markering i fællesskemaet, jf. dog stk. 9.

Stk. 2. Erhverver af tilsagnsarealet skal ligeledes i fællesskema, jf. § 56, angive det overdragne tilsagnsareal som omfattet af producentens kifte ved markering i fællesskemaet. Erhverver skal i fællesskemaet anmode om udbetaling for det overdragne tilsagnsareal, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 3. Et tilsagnsareal eller dele heraf, der ikke angives af en eller flere erhververe som omfattet af producentens kifte, bortfalder.

Stk. 4. Bortfald efter stk. 3 medfører, at der ikke udbetales tilskud for det pågældende tilsagnsår, og at tilsagnet bortfalder med virkning fra begyndelsen af det pågældende tilsagnsår. Et bortfald efter denne bestemmelse medfører ikke krav om tilbagebetaling af allerede udbetalt tilskud for tidligere tilsagnsår.

Stk. 5. Den erhverver, der indtræder i tilsagnet, indtræder i rettigheder, jf. dog § 6, stk. 2, og pligter efter tilsagnet.

Stk. 6. Hvis tidspunktet for overdragelsen af det økonomiske ansvar for driften af tilsagnsarealet i det pågældende kalenderår ligger før udløb af fristen for indgivelse af fællesskema i kalenderåret, jf. § 56, skal angivelserne af de overdragne tilsagnsarealer ske i fællesskemaet i kalenderåret

og være sket senest ved udløb af fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema i kalenderåret, jf. § 56.

Stk. 7. Hvis tidspunktet for overdragelsen af det økonomiske ansvar for driften af tilsagnsarealet i det pågældende kalenderår ligger efter udløb af fristen for indgivelse af fællesskema i kalenderåret, jf. § 56, skal angivelserne af de overtagne tilsagnsarealer ske i fællesskemaet for det efterfølgende kalenderår og være sket senest ved udløb af fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema i det umiddelbart efterfølgende kalenderår, jf. § 56.

Stk. 8. Det er en betingelse for, at tilsagnet kan opretholdes, at erhverver indtræder i tilsagnet med virkning fra tidspunktet for overdragelsen af det økonomiske ansvar for driften af arealet, og at der rettidigt sker angivelse i fællesskemaet. Ved rettidig anmeldelse registrerer styrelsen erhverver som ny tilsagnshaver.

Stk. 9. En tilsagnshaver, hvis virksomhed ophører endeligt efter fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema, men inden åbning af fællesskemaet for det efterfølgende kalenderår, og hvor overdragelsen af det økonomiske ansvar for driften af tilsagnsarealet i det pågældende kalenderår ligger efter udløb af fristen for indgivelse af fællesskema, jf. stk. 6 og 7, kan foretage et producentskifte efter stk. 1, ved at kontakte styrelsen senest ved åbningen af fællesskema det efterfølgende kalenderår.

Stk. 10. Styrelsen kan af både tilsagnshaver og hos eventuelle erhververe kræve dokumentation for overdragelsen af tilsagnsarealet. Tidspunktet for overdragelsen af det økonomiske ansvar for driften af arealet skal fremgå af dokumentationen.

Revisionsklausul

§ 39. Tilsagn om tilskud med forpligtelsen græsning for et areal bortfalder, hvis arealet efter tilsagnsperiodens begyndelse bliver omfattet af et krav til græsning indført eller pålagt i medfør af offentligretlig regulering.

Stk. 2. Tilsagn om tilskud med forpligtelsen slæt for et areal bortfalder, hvis arealet efter tilsagnsperiodens begyndelse bliver omfattet af et krav til græsning eller slæt indført eller pålagt i medfør af offentligretlig regulering.

Stk. 3. Tilsagn om tilskud for arealet bortfalder med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, inden for hvilket den pågældende regulering har virkning fra.

Stk. 4. Der udbetales ikke tilskud for de tilsagnsår, hvor tilsagnet bortfalder.

Stk. 5. Allerede udbetalt tilskud for tidligere tilsagnsår skal ikke tilbagebetales af tilsagnshaver.

§ 40. Hvis et tilsagn skal revideres i medfør af § 39, kan tilsagnshaver indgive erklæring om, at revisionen ikke accepteres.

Stk. 2. Erklæringen skal omfatte alle arealer, der er omfattet af tilsagnet. Erklæringen kan tidligst indgives ved begyndelsen af det i § 39, stk. 3, anførte tilsagnsår. Erklæringen skal være modtaget i styrelsen senest ved udløb af fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema i det i § 39, stk. 2, anførte tilsagnsår, jf. § 56. Erklæringen anses dog som rettidigt modtaget, hvis erklæringen er modtaget i styrelsen

senest 8 uger efter det tidspunkt, hvor den regulering, der medfører revision af tilsagn, har virkning fra. Hvis de 8 uger udløber på en helligdag, en lørdag eller en søndag, udløber fristen den første arbejdsdag, der følger herefter. Styrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra den anførte frist.

Stk. 3. Erklæringen skal indgives til styrelsen på et særligt skema, der fås via styrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til styrelsen. Erklæringen skal indeholde de oplysninger, der forlanges til brug for sagsbehandlingen. Erklæringen skal være vedlagt et markkort, der sikrer en grad af nøjagtighed, som mindst svarer til graden af nøjagtighed i kartografi i målforholdet 1:5.000. De markblokke og markbloksnumre, der fremgår af Ministeriet for Grøn Treparts markblokregister ved indgivelse af erklæringen, og målforholdet skal fremgå af markkortet.

Stk. 4. Ved rettidig modtagelse af erklæringen bortfalder det tilsagn, der er omfattet af erklæringen, hvis erklæringen er i overensstemmelse med stk. 1-3. Tilsagnet bortfalder med virkning fra begyndelsen af det i § 39, stk. 3, anførte tilsagnsår.

Kapitel 7

Satellitbaseret kontrol, nedsættelse af tilskud, sanktioner, tilbagebetaling m.v.

Satellitbaseret kontrol og georefererede billeder

§ 41. Tilsagnshaver informeres om de foreløbige resultater af den satellitbaserede kontrol for hvert enkelt ansøgt areal eller tilsagnsareal via en applikation, som styrelsen stiller til rådighed.

Stk. 2. Viser den satellitbaserede kontrol, at tilsagnshaver ikke opfylder de kriterier og forpligtelser, der gælder for arealet, sendes kontrolresultatet i partshøring hos parten, der har de i nr. 1-3 anførte muligheder:

- 1) Afgive høringssvar ved at indsende billede af arealet, hvis parten mener, at kriteriet eller forpligtelsen allerede er opfyldt for det pågældende areal.
- 2) Opfylde kriteriet eller forpligtelsen, hvis det er muligt, og derefter afgive høringssvar ved at indsende billede, der dokumenterer kriteriets eller forpligtelsens opfyldelse.
- 3) Ændre sit fællesskema, jf. § 56. Hvis ændringen angår dele af arealet, og arealet dermed opdeles, skal der indsendes billeddokumentation for de dele af arealet, hvor parten mener, at kriteriet eller forpligtelsen er opfyldt.

Stk. 3. Billeddokumentation for opfyldelse af de for arealet gældende kriterier eller forpligtelser skal kunne dokumenteres med georefererede billeder ud fra følgende forhold:

- 1) Billederne skal være taget med brug af funktionerne i den i stk. 1 nævnte applikation, således at billederne har den fornødne tidsfasthed og stedfasthed.
- 2) Arealets beskaffenhed og eventuelle afgrøder eller planter skal fremgå tydeligt af billederne.
- 3) Billederne skal vise det areal, der ansøges om tilskud til eller anmodes om udbetaling til.

Manglende opfyldelse af kriterier til tilskudsberettigelse og forpligtelser

§ 42. Opfylder tilsagnshaver ikke kriterierne for tilskudsberettigelse for et areal, jf. kapitel 3 og 5, bortfalder tilsagn om tilskud for arealet. Tilskud, der er udbetalt for arealet, skal tilbagebetales af tilsagnshaver.

Stk. 2. Opfylder tilsagnshaver ikke de forpligtelser, der gælder for de godkendte tilsagnsarealer, jf. kapitel 4, nedsættes tilskuddet helt eller delvist for de godkendte tilsagnsarealer for det tilsagnsår, hvor der er manglende opfyldelse af forpligtelser. Eventuelt udbetalt tilskud, der er omfattet heraf, skal tilbagebetales af tilsagnshaver. Tilsagnshaver pålægges en administrativ sanktion afhængig af alvor, omfang og varighed af den manglende opfyldelse af forpligtelser. Tilskudsnedsettelse som følge af manglende opfyldelse af forpligtelser samt administrativ sanktion beregnes efter reglerne i §§ 47-49.

Stk. 3. Manglende opfyldelse af forpligtelser for et godkendt tilsagnsareal kan medføre bortfald af tilsagn om tilskud for arealet. Vurderingen sker ud fra en konkret vurdering af alvor, omfang og varighed. Bortfald af tilsagn om tilskud medfører, at der udover tilskudsnedsettelsen og den administrative sanktion i stk. 2 sker bortfald af tilskud for arealet for øvrige tilsagnsår. Eventuelt udbetalt tilskud, der er omfattet heraf, skal tilbagebetales af tilsagnshaver. Tilskudsnedsettelsen omfatter ikke tilsagn efter kapitel 5.

Forsinket producentskifte eller indgivelse af udbetalingsanmodning

§ 43. Ved forsinket indgivelse af anmodning om udbetaling af tilskud pålægges tilsagnshaver en administrativ sanktion svarende til en nedsættelse på 1 pct. pr. arbejdsdag af tilskuddet, jf. bestemmelserne om indgivelse i den for det pågældende kalenderår gældende bekendtgørelse om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv, jf. § 56.

Stk. 2. Det tilskud, som ansøger ville være berettiget til i tilsagnsåret, bortfalder, hvis anmodning i fællesskema om udbetaling indsendes efter fristen for indgivelse af ændringer til fællesskema, jf. § 56.

Stk. 3. Hvis anmodning i fællesskema om udbetaling ikke indsendes eller indsendes efter den i stk. 2 nævnte frist, bortfalder tilsagnet. Eventuelt udbetalt tilskud, der er omfattet heraf, skal tilbagebetales af tilsagnshaver, jf. dog stk. 6.

Stk. 4. Styrelsen kan bestemme, at tilsagn om tilskud ikke bortfalder, selvom ansøger ikke har anmodet om udbetaling af tilskud, og fællesskemaet er indsendt senest 25 kalenderdage efter fristen i stk. 1, i følgende tilfælde:

- 1) Hvis ansøger ikke ved sin seneste indgivelse af fællesskemaet har fået oplysning om, at der ikke er anmodet om udbetaling af tilskud for arealet, og at arealet ikke var registreret som tilsagnsareal i Ministeriet for Grøn Treparts Internet Markkort.
- 2) Hvis ansøger har anført en begrundelse i fællesskemaet for ikke at have anmodet om udbetaling af tilskud for tilsagnsarealet.

- 3) Hvis ansøger ved sin seneste indgivelse i fællesskemaet har anmeldt en tilsagnstype eller plejeforpligtelse, som ikke er i overensstemmelse med tilsagnsarealet.

Stk. 5. Modtager styrelsen ikke anmeldelse af producentskifte rettidigt i forbindelse med overdragelse af et areal, der er omfattet af tilsagn, anses erhverver ikke som indtrådt i tilsagnet. Tilskud omfattet af tilsagnet bortfalder med virkning fra det tilsagnsår, hvori overdragelsen finder sted. Eventuelt udbetalt tilskud, der er omfattet heraf, skal tilbagebetales af tilsagnshaver, jf. dog stk. 6.

Stk. 6. Stk. 3, 2. pkt., og stk. 4, 3. pkt., finder ikke anvendelse på tilsagn om tillæg efter kapitel 5.

Manglende indberetning af alle bedriftens landbrugsarealer

§ 44. Ved manglende indberetning af alle bedriftens landbrugsarealer, jf. § 56, pålægges en administrativ sanktion efter følgende regler:

- 1) Tilskuddet nedsættes med 1 pct., når de arealer, der ikke er indberettet, udgør mere end 3 pct. og op til og med 10 pct. af det indberettede areal.
- 2) Tilskuddet nedsættes med 1 pct., når de arealer, der ikke er indberettet, udgør mere end 10 pct. og op til og med 20 pct. af det indberettede areal, og når de arealer, der ikke er indberettet, ikke overstiger 5,00 ha. Tilskuddet nedsættes med 2 pct., hvis de arealer, der ikke er indberettet, er over 5,00 ha.
- 3) Tilskuddet nedsættes med 1 pct., når de arealer, der ikke er indberettet, udgør mere end 20 pct. af de arealer, der er indberettet, men ikke overstiger 5,00 ha. Tilskuddet nedsættes med 2 pct., når de arealer, der ikke er indberettet, udgør mere end 20 pct. af det indberettede areal og er på mere end 5,00 ha, men ikke overstiger 10,00 ha. Tilskuddet nedsættes med 3 pct., hvis de arealer, der ikke er indberettet, udgør mere end 20 pct. af det indberettede areal og overstiger 10,00 ha.

Force majeure og usædvanlige omstændigheder

§ 45. Kan tilsagnshaver ikke opfylde forpligtelserne som følge af force majeure eller usædvanlige omstændigheder, bevares retten til tilskud for de arealer, der var tilskudsberettigede for de år, hvor force majeure eller de usædvanlige omstændigheder forhindrede opfyldelse af forpligtelserne.

§ 46. I tilfælde af force majeure eller usædvanlige omstændigheder skal tilsagnshaver meddele styrelsen skriftligt herom sammen med en fyldestgørende dokumentation herfor senest 15 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor tilsagnshaver eller dennes stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse.

Beregning af tilskudsnedsettelse og administrative sanktioner

§ 47. Det vægtede, overtrådte areal beregnes som det overtrådte areal ganget med en vægtningsfaktor, der afspejler alvor, omfang og varighed af den manglende opfyldelse af forpligtelsen, jf. bilag 5.

Stk. 2. Overtrædelsesprocent beregnes ved at dividere det samlede vægtede, overtrådte areal med det godkendte tilsagnsareal.

§ 48. Det tilskudsberettigede areal fastsættes som det samlede godkendte tilsagnsareal fratrukket det vægtede, overtrådte areal, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Er forskellen mellem det tilskudsberettigede areal og det samlede godkendte tilsagnsareal på 0,1 ha eller derunder, betragtes det tilskudsberettigede areal som lig med det samlede, godkendte tilsagnsareal, jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder ikke anvendelse, hvis forskellen mellem det tilskudsberettigede areal og det samlede godkendte tilsagnsareal udgør mere end 20 pct. af det samlede godkendte tilsagnsareal.

§ 49. Tilskudsnedsettelse ved manglende opfyldelse af forpligtelser samt administrative sanktioner herfor fastsættes som følger for en tilskudskategori:

- 1) Hvis overtrædelsesprocenten for en tilskudskategori højst udgør 10 pct., nedsættes tilskuddet med det samlede vægtede, overtrådte areal.
- 2) Hvis overtrædelsesprocenten for en tilskudskategori er på over 10 pct., men ikke over 25 pct., nedsættes tilskuddet med det samlede vægtede, overtrådte areal. Herudover pålægges tilsagnshaver en sanktion svarende til det samlede vægtede, overtrådte areal, der er ganget med en sanktions-faktor på 0,2. Hvis tilsagnshaver i løbet af de sidste fire år har haft en overtrædelsesprocent på over 10 under den samme tilskudskategori, er sanktionen det samlede vægtede, overtrådte areal, der er ganget med en sanktionsfaktor på 0,5.
- 3) Hvis overtrædelsesprocenten for en tilskudskategori overstiger 25 pct., nedsættes tilskuddet med det samlede vægtede, overtrådte areal. Herudover pålægges tilsagnshaver en sanktion svarende til det samlede vægtede, overtrådte areal, der er ganget med en sanktionsfaktor på 0,3. Hvis tilsagnshaver i løbet af de sidste fire år har haft en overtrædelsesprocent på over 10 under den samme tilskudskategori, er sanktionen det samlede vægtede, overtrådte areal, der er ganget med en sanktionsfaktor på 1,0.

Stk. 2. Ved manglende opfyldelse af flere forpligtelser på det samme areal under en tilskudskategori beregnes vægtningsfaktoren ved at sammenlægge de vægtningsfaktorer, der er gældende for den manglende opfyldelse af hver enkelt forpligtelse. Summen af vægtningsfaktorer for det enkelte areal kan maksimalt fastsættes til 1,0.

Beregningsrækkefølge ved nedsættelse af tilskud m.v.

§ 50. Tilskuddet nedsættes i følgende rækkefølge:

- 1) De nedsættelser og sanktioner, der er fastsat i § 49.
- 2) Det beløb, der følger af anvendelsen af nr. 1, danner grundlag for beregningen af sanktioner i henhold til § 43.
- 3) Det beløb, der følger af anvendelsen af nr. 2, danner grundlag for beregningen af sanktioner ved manglende indberetning af landbrugsarealer i henhold til § 44.

Sanktionsloft

§ 51. Tilsagnshaver kan for det pågældende tilsagnsår maksimalt pålægges administrative sanktioner for overtrædelse af forpligtelser under den ansøgte tilskudskategori, der svarer til de godkendte tilsagnsarealer.

Udelukkelse

§ 52. En ansøger, der ved ansøgning om tilsagn om tilskud har begået en meget alvorlig overtrædelse af loven, de i medfør af loven fastsatte regler eller Den Europæiske Unions forordninger omfattet af loven, kan af styrelsen udelukkes fra at søge om tilskud fra denne tilskudsordning i det følgende kalenderår.

Stk. 2. I vurderingen af overtrædelsens alvor, jf. stk. 1, skal der henses til overtrædelsens omfang, varighed og hyppighed. I vurderingen indgår herudover ansøgers forsæt til at begå overtrædelsen eller graden af ansøgers uagtsomhed.

Kapitel 8

Obligatorisk digital kommunikation

§ 53. Afgørelser sendes digitalt til ansøger via Tast selv.

§ 54. Skriftlige partshøringer efter forvaltningslovens § 19 samt anmodninger om supplerende oplysninger sendes digitalt til ansøger via Tast selv, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Denne bestemmelse gælder alene for partshøringer i forbindelse med fællesskema, jf. § 56.

§ 55. Besvarelse af partshøringer efter forvaltningslovens § 19 eller Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik, i forbindelse med den satellitbaserede kontrol skal ske ved digital indgivelse af billedokumentation til styrelsen via den applikation, som styrelsen stiller til rådighed.

Stk. 2. Styrelsen kan i helt særlige tilfælde, hvor det på grund af akut opståede omstændigheder ikke er muligt for parten at kommunikere digitalt med styrelsen, og på baggrund af en begrundet ansøgning fra parten, dispensere fra kravet om, at høringssvar til kontrolresultatet fra den satellitbaserede kontrol skal afgives ved hjælp af den i stk. 1 nævnte applikation.

§ 56. Når der i denne bekendtgørelse henvises til fællesskema, tilsagnsskema, markkort, ansøgningsfrist, anmeldelse af arealer, frist for indgivelse af fællesskema eller frist for indgivelse af ændringer til fællesskema er det en henvisning til den for kalenderåret gældende bekendtgørelse om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv.

Stk. 2. Den efter stk. 1 gældende bekendtgørelse for kalenderåret 2023 er bekendtgørelse nr. 74 af 26. januar 2023 om ansøgninger m.v. til visse ordninger for landbrugere i Tast selv i 2023.

Stk. 3. Den efter stk. 1 gældende bekendtgørelse fra den 1. januar 2024 er bekendtgørelse nr. 1359 af 11. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv.

Stk. 4. Den efter stk. 1 gældende bekendtgørelse fra den 1. januar 2025 er bekendtgørelse nr. 1257 af 27. november 2024 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv.

Stk. 5. Den efter stk. 1 gældende bekendtgørelse fra den 1. januar 2026 er bekendtgørelse nr. XXXX af YY. november 2025 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer ophæves.

Stk. 3. Bekendtgørelsen gælder også for tilsagn og ansøgninger om tilsagn omfattet af bekendtgørelse nr. 1294 af 29. november 2024 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

Kapitel 9

Ikrafttræden

§ 57. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2026.

Underskriftssted

UNDERSKRIVER 1

/ Underskriver 2

Bilag 1***Planteindikatorer***

Listen indeholder 38 specifikke plantearter eller grupper af arter, der forekommer relativt hyppigt på gode naturarealer. Antallet af indikatorplanter afspejler arealets aktuelle naturtilstand på tværs af naturtyper.

Points: Hvert dokumenteret fund af ny art fra listen med planteindikatorer giver 1 point. Der kan maksimalt opnås 10 points i denne indikator.

	Art/Artsgruppe	Dansk navn, art og underart	Latinsk navn, art og underart
1	Blåbær	Blåbær	Vaccinium myrtillus
2	Djævelsbid	Djævelsbid	Succisa pratensis
3	Eng-Kabbeleje	Eng-kabbeleje	Caltha palustris ssp. palustris
4	Gråris/krybende pil	Gråris	Salix repens ssp. repens var. Argentea
		Krybende pil	Salix repens ssp. repens var. repens
5	Hedelyng	Hedelyng	Calluna vulgaris
6	Hindebæger	Lav hindebæger	Limonium humile
		Tætblomstret hindebæger	Limonium vulgare
7	Hindeknæ	Vingefrøet hindeknæ	Spergularia media
		Mark hindeknæ	Spergularia rubra
		Kødet hindeknæ	Spergularia salina
8	Håret høgeurt	Håret høgeurt	Pilosella officinarum
9	Kattesæg	Kattesæg	Nardus stricta
10	Klokkelyng	Klokkelyng	Erica tetralix
11	Kragefod	Kragefod	Comarum palustre
12	Krageklo	Stinkende krageklo	Ononis spinosa ssp. arvensis
		Mark-krageklo	Ononis spinosa ssp. maritima var. maritima
		Strand-krageklo	Ononis spinosa ssp. spinosa
13	Kveller	Kveller	Salicornia europaea, coll.
14	Kællingetand	Almindelig kællingetand	Lotus corniculatus
		Sump-kællingetand	Lotus pedunculatus var. pedunculatus
		Klit-kællingetand	Lotus pedunculatus var. villosus
		Smalbladet kællingetand	Lotus tenuis
15	Liden klokke	Lidenklokke	Campanula rotundifolia
16	Læge-Ærenpris	Læge-ærenpris	Veronica officinalis
17	Mose-Bølle	Mose-bølle	Vaccinium uliginosum
18	Mælkeurt	Spæd mælkeurt	Polygala serpyllifolia
		Almindelig mælkeurt	Polygala vulgaris
19	Pimpinelle	Almindelig pimpinelle	Pimpinella saxifraga
		Stor pimpinelle	Pimpinella major
20	Revling	Revling	Empetrum nigrum
21	Sandkryb	Sandkryb	Glaux maritima
22	Skjaller	Sommer-skjaller	Rhinanthus minor ssp. elatior

		Bredbladet skjaller	Rhinanthus minor ssp. minor
		Stor skjaller	Rhinanthus serotinus
		Eng-skjaller	Rhinanthus serotinus ssp. paludosus
		Høst-skjaller	Rhinanthus serotinus ssp. serotinus
		Tidlig skjaller	Rhinanthus serotinusssp. vernalis
23	Snerre (ikke burre-snerre)	Smalbladet snerre	Galium album
		Trenervet snerre	Galium boreale
		Hvid snerre	Galium mollugo
		Bredbladet snerre	Galium mollugo var. elatum
		Almindelig snerre	Galium mollugo var. mollugo
		Gulhvis snerre	Galium mollugo x verum
		Skovmærke	Galium odoratum
		Vand-snerre	Galium palustre ssp. elongatum
		Kær-snerre	Galium palustre ssp. palustre
		Lyng-snerre	Galium saxatile
		Liden snerre	Galium sternerii
		Sump-snerre	Galium uliginosum
		Gul snerre	Galium verum
24	Soldug	Liden soldug	Drosera intermedia
		Rundbladet soldug	Drosera rotundifolia
		Langbladet soldug	Drosera anglica
25	Strandasters	Strandasters	Tripolium vulgare
26	Strandgåsefod	Strandgåsefod	Suaeda maritima
27	Strandmalurt	Strandmalurt	Seriphidium maritimum
28	Strand-Vejbred	Strand-vejbred	Plantago maritima
29	Timian	Bredbladet timian	Thymus pulegioides
		Smalbladet timian	Thymus serpyllum
30	Tormentil	Tormentil	Potentilla erecta
31	Tranebær	Tranebær	Vaccinium oxycoccos
32	Trehage	Strand-trehage	Triglochin maritima
		Kær-trehage	Triglochin palustris
33	Troldurt	Eng-troldurt	Pedicularis palustris ssp. palustris
		Mose-troldurt	Pedicularis sylvatica
34	Trevlekrone	Trevlekrone	Lychnis flos-cuculi
35	Tyttebær	Tyttebær	Vaccinium vitis-idaea
36	Vandnavle	Vandnavle	Hydrocotyle vulgaris
37	Viol	Tørve-viol	Viola epipsila
		Håret viol	Viola hirta
		Forskelligblomstret viol	Viola mirabilis
		Marts-viol	Viola odorata
		Eng-viol	Viola palustris
		Rank viol	Viola persicifolia
		Skov-viol	Viola reichenbachiana
		Krat-viol	Viola riviniana
38	Øjentrøst	Nordisk øjentrøst	Euphrasia arctica ssp. minor

	Klit-øjentrøst	<i>Euphrasia dunensis</i>
	Lyng-øjentrøst	<i>Euphrasia micrantha</i> var. <i>micrantha</i>
	Kort-øjentrøst	<i>Euphrasia nemorosa</i>
	Eng-øjentrøst	<i>Euphrasia rostkoviana</i> ssp. <i>montana</i>
	Kirtel-øjentrøst	<i>Euphrasia stricta</i> var. <i>brevipila</i>
	Spids øjentrøst	<i>Euphrasia stricta</i> var. <i>stricta</i>

Bilag 2***Strukturindikatorer***

Listen indeholder tre udvalgte strukturindikatorer, der på forskellig vis afspejler arealets vegetationsstruktur og kontinuitet som naturareal.

I hver af de tre kategorier kan der opnås henholdsvis 0, 10 eller 20 points, eller 0, 5 eller 10 points alt efter, hvor stor udbredelse der kan dokumenteres, jf. nedenstående niveauinddeling.

1	Blomster: Rodfæstede, urteagtige individer med blomster, blomsterknopper og afblomstrede blomsterstande. Omfatter: Blomstrende buske og busk-agtige planter (fx hindbær, brombær) og dværgbuske (fx hedelyng, revling). Omfatter ikke: Græsser og halvgræsser (siv, star) samt græsagtige planter (bynke, salturter, skræpper, nælder, vej-bred).	<u>Udbredelse</u>	<u>Points</u>
		0-1 individer/m ²	0
		2-10 individer /m ²	10
		> 10 individer /m ²	20
2	Lave urter med rosetblade: Urter, hvor bladene ligger på jordoverfladen og danner en roset rundt om stænglen. Omfatter: alle urter med lave rosetblade, fx almindelig kongepen og håret høgeurt, samt urter som bliver lave og krybende efter nedbidning som knopurt, viol, potentil, mælkeurt. Omfatter ikke: græsser samt urter med oprette blade, som fx dueurter	<u>Udbredelse</u>	<u>Points</u>
		< 5% dækning	0
		5-33 % dækning	10
		> 33 % dækning	20
3	Tuer og knolde: Forhøjninger i terrænet dannet af planter, myrer eller ved tramp af tunge græssende dyr. Omfatter: Tuer dannet af mosser, siv og andre halvgræsser (fx starrer), myretuer, muldskud, optrådte knoldstrukturer fra græssende dyr Omfatter ikke: Ujævnheder i terrænet forårsaget af tunge køretøjer.	<u>Udbredelse</u>	<u>Points</u>
		Ikke til stede	0
		Spredt	5
		Udbredt	10

Bilag 3**Procesindikatorer**

Skemaerne indeholder procesindikatorer, der beskriver den aktuelle græsning på arealet og inkluderer tætheden af græssende dyr, græsningsperioden og valg af græsningsdyr.

Skema 3a: Græsningsform og -tryk		
Græsningsmetode (som valgt i Fællesskema)	Græsningstryk	Points
Ekstensiv græsning	Højst 250 kg/ha	45
	Højst 400 kg/ha	35
Anden kontrolform	Højst 250 kg/ha	25
	Højst 400 kg/ha	15
-	Over 400 kg/ha	0
Samlet antal points:		0-45

Skema 3b: Græsningsdyr		
	Individer	Points
Kun fåregræsset	Får udgør mere end 10 %	0
1 art af græsningsdyr (andet end får)	Andet end får udgør min. 90 %	5
2 arter af græsningsdyr (andet end får)	Hver art andet end får udgør min. 30 % Får udgør mindre end 10 %	10
3 eller flere arter af græsningsdyr (andet end får)	Hver art andet end får udgør min. 10 % Får udgør mindre end 10 %	25

* Vægten opgøres ud fra nedenstående definitioner

Race	Vægt
Robuste heste (Islændere, Exmoor og Konik, Przewalski)	350 kg
Shetlandsponyer	145 kg
Øvrige heste (herunder fx Fjordheste)	500 kg
Robust kvæg (Angus, Hereford, Galloway, Skotsk Højland, Welsh Black)	500 kg
Dexter	400 kg
Intensivt kødkvæg (de franske racer)	750 kg
Kvier fra malkeopdræt	500 kg
Øvrigt kvæg	600 kg
Geder	60 kg

Bilag 4***Pointopgørelse***

Skemaet indeholder krav til antal points, som berettiger udbetaling af tillæg efter hhv. niveau 1 og niveau 2.

Der er mindstekrav til antal points både for tilstand (indikatorplanter og strukturer) og for indsats (procesparametre).

	Tilstand	Indsats	Sum
	Indikatorplanter (skema 1) og strukturer (skema 2)	Procesindikatorer (skema 3)	
Tillæg, niveau 1	Min. 25	Min. 20	Min. 45
Tillæg, niveau 2	Min. 45	Min. 45	Min. 90

Bilag 5

*Vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer***Tabel 1. Vægtningsfaktorer for tilsagn med forpligtelse til græsning både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling**

Bestemmelse	Forpligtelse	Overtrædelse	Vægtningsfaktor*
§ 20, stk. 1	Græsning – fast græsningsstryk.	Ingen eller for få dyr. Der er op til 70 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	1,0
	Krav til antallet af storkreaturer inden for indhegningen på tilsagnsmarken.	Der er 70-89 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	0,5
		Der er 90-99 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	0,25
§ 22, stk. 1, nr. 1 og 2	Græsning – fast græsningsstryk.	Sammenhegning af tilsagnsarealer med arealer, som ikke har krav om fast græsningstryk.	0,1
	Hvilke marker en indhegning må omfatte.	Sammenhegning med anden ejer/forpagters areal.	0,1
§ 17, stk. 1 og 2	Græsning – synligt græsset.	Arealet er ikke plejet.	1,0
		Afpudsning, men ikke slæt eller græsning.	1,0
	Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Slæt, men ikke græsning.	1,0
		Ikke plejet pga. midlertidig oversvømmelse og ikke fået dispensation.	1,0
		Der er tegn på, at der har været/er dyr på arealet, men plantedækket er ikke synligt græsset.	0,5
§ 18, stk. 1 og 2	Græsning – ekstensiv græsning.	Billederne viser ingen tegn på græsningsaktivitet.	1,0
	Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Kun en mindre del af arealet, som vises på billederne, fremstår påvirket af græsningsaktivitet.	0,5
§ 19	Billeddokumentation.	Billeder ikke taget og indsendt inden for fristen, billeder viser ikke tilsagnsarealet eller billeder er ikke taget på tilsagnsarealet.	1,0
	Krav til billeder ikke opfyldt.	For få billeder, men de indsendte billeder viser, at kravet til pleje er opfyldt.	0,1
		Billederne viser ikke græssende dyr, men viser dog, at kravet til pleje er opfyldt.	0,1

§ 17, stk. 3, og § 20, stk. 5	Græsning – fast græsningstryk og synligt græsset.	Afpudsning før påbegyndt græsning.	0,25
	Aktivitet i strid med ordningens formål med plejeform.	Fladedækkende afpudsning.	0,25
§ 18, stk. 3	Græsning – ekstensiv græsning.	Taget slæt.	0,25
	Aktivitet i strid med ordningens formål med plejeform.	Fladedækkende afpudsning.	0,25
§ 14, stk. 1, nr. 1	Græsning. Hvilke dyr må bruges til græsning på arealet.	Græsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste.	1,0
§ 14, stk. 1, nr. 3	Græsning. Der må ikke tilskudsfodres, da der så ikke afgræsses og tillige tilføres næringsstoffer udefra.	Fodring med ensilage eller kraftfoder (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk eller ekstensiv græsning).	0,5
		Fodring med hø og wrapphø. Fodring med halm i baller eller i foderstativer (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk eller ekstensiv græsning).	0,25
§ 13, stk. 1	Græsning. Krav til plantedækket.	Bar jord som følge af naturlige forhold.	1,0
		Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-græssede områder mere end 20% af marken.	1,0
§ 15, stk. 2	Græsning. Hensynet til ynglende dyr m.v.	Slåning i forbudsperioden.	0,5
§ 29, stk. 1, nr. 1	Græsning. Forbud mod omlægning.	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 2	Græsning. Forbud mod anden gødning end den, der afsættes af græssende dyr.	Direkte tilførsel af gødning til arealet.	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 3	Græsning. Forbud mod sprøjtning med plantebeskyttelsesmidler.	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .	1,0
		Brug af plantebeskyttelsesmidler på arealet.	1,0
§ 29, stk. 3	Græsning. Forbud mod etablering eller påbegyndt etablering af solceller.	Etablering eller påbegyndt etablering af solceller på arealet.	1,0

§ 13, stk. 1	Græsning.	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
	Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000 m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3.	1,0
§ 13, stk. 1	Græsning.	Opvækst af træer og buske uden græsningsegnet plantedække over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
	Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.		
§ 28	Græsning.	Der søges om grundbetaling, selvom tilsagnet ikke kan kombineres med grundbetaling.	1,0
	Tilsagn uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.		

*Vægtningstaktoren finder anvendelse på det godkendte tilsagnsareal, som ansøger har søgt tilskud for under tilskudskategorien.

Tabel 2. Vægtningstaktorer for tilsagn med forpligtelse til slæt både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling

Bestemmelse	Forpligtelse	Overtrædelse	Vægtningstaktorer*
§ 14, stk. 1, nr. 1	Slæt.	Græsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste	1,0
	Hvilke dyr må bruges til græsning på arealet.		
§ 23, stk. 1, nr. 1	Slæt.	Slåning i forbudsperioden.	0,5
	Hensynet til ynglende dyr m.v.		
§ 23, stk. 1, nr. 2	Slæt. Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Der er ikke taget slæt, græsset eller lavet en afpudsning.	1,0
		Der er ikke taget slæt, men marken er slået, uden at plantematerialet er fjernet.	0,5
		Græsset, men ikke taget slæt (det er tydeligt, at der ikke er taget slæt).	0,25
§ 14, stk. 1, nr. 3	Slæt. Der må ikke tilskudsfores, da der så ikke afgræsses og tillige tilføres næringsstoffer udefra.	Fodring med ensilage eller kraftfoder (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,5
		Fodring med hø og wrapphø. Fodring med halm i baller eller i foderstativer (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,25

§ 13, stk. 2	Slæt.	Bar jord som følge af naturlige forhold.	1,0
	Krav til plantedækket.	Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-græssede områder mere end 20% af marken.	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 1	Slæt. Forbud mod omlægning.	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 2	Slæt. Forbud mod anden gødning end den, der afsættes af græssende dyr.	Direkte tilførsel af gødning til arealet.	1,0
§ 29, stk. 1, nr. 3	Slæt. Forbud mod sprøjtning med plantebeskyttelsesmidler.	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .	1,0
		Brug af plantebeskyttelsesmidler på arealet.	1,0
§ 29, stk. 3	Græsning. Forbud mod etablering eller påbegyndt etablering af solceller.	Etablering eller påbegyndt etablering af solceller på arealet.	1,0
§ 13, stk. 2	Slæt. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000 m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3.	1,0
§ 13, stk. 2	Slæt. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Opvækst af træer og buske uden græsnings-egnet plantedække over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
			1,0
§ 28	Slæt. Tilsagn uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.	Der søges om grundbetaling, selvom tilsagnet ikke kan kombineres med grundbetaling.	1,0

*Vægtningstaktoren finder anvendelse på det godkendte tilsagnsareal, som ansøger har søgt tilskud for under tilskudskategorien.